

El llenguatge

Donar o no

donar

No es pot pas dir que el verb donar no tingui, en català, un camp vastíssim d'aplicació i que no sigui usual i alhora lícit de recórrer-hi en molta ocasió. Seria realment sorprenent que un verb que denota una acció tan elemental com donar no hagués ampliat considerablement la seva significació i la seva capacitat per a expressar tot d'altres accions anàlogues o afins. El Diccionari Fabra hi dedica una columna i mitja del seu text atapeït, amb tot d'exemples i de casos especials. I val la pena, ara que hi som, de posar en relleu que algun cop, amb el verb donar podem resoldre alguns problemes d'expressió que han esdevingut conflictius. Per exemple: Aquell negoci no dona (en lloc de no és rendible/rendable, Aquesta carta s'ha de donar a la secretària (en lloc de lliurar/entregar).

Però és evident que aquesta múltiple aplicació del nostre verb donar és àmpliament superada per la que té el verb corresponent del castellà, «dar». Es ben sabut, efectivament, i s'ha comentat moltes vegades, que tota una sèrie d'usos del verb castalià «dar» es resolien —o s'han de resoldre— en català amb el verb fer: fer por, fer fàstic, fer un pas, fer un passeig, fer un salt, fer una tombarella, fer un petó, fer una abraçada, fer un pessic, fer un crit, etc. Hom ha arribat a dir que en català no es dona res, sinó que es fa. L'afirmació, és clar, és hiperbòlica i fins i tot algun cop caldria mirar-s'hi abans de condemnar certes locucions amb el verb donar.

En canvi, no s'han comentat tant altres vicis de llenguatge, perquè són d'introducció més recent, que resulten de la influència del castellà amb el seu ús extensíssim del verb «dar». Avui són força usuals frases com «No en dona ni una» per No n'encerta o no n'endeuina ni una, «Es va donar de cap contra la paret» en lloc de Va picar o va tocar de cap..., «Li va donar de pie» per El va encertar (o tocar de pie), «Em va donar un maraig» en lloc de Em va agafar (o venir un maraig, i fins i tot «Encara et donaran» per Encara et pegaran (o t'inflaran la cara. És tracià, doncs, de tot un seguit d'accions que en català s'han d'expressar amb verbs com tocar, tocar, caure, pegar, picar, encertar, endeuinar, agafar, etc. prescindint del verb donar que s'hi infiltra, com hem dit, a causa de la pressió del castellà.

Albert Jané